

ԿՐԹԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ԲՈՒՅ ԸՆԴՈՒՆՎԵԼՈՒ ԾՐԱԳՐԵՐԸ ԿԵՐԿԱՐԱԶԳՎԵՆ

Վրաստանի խորհրդարանի հաստատման են ներկայացվել «Բարձրագույն կրթության մասին» օրենքի փոփոխությունները: Ըստ նախագծի, այն ծրագրերը, որոնք Վրաստանի ազգային փոքրամասնություններին առանց լեզվի իմացության բարձրագույն կրթություն ստանալու հնարավորություն էր ընձեռում, երկարաձգվեն մինչև 2030 թվականը:

Հիշեցնենք, որ Վրաստանի ազգային փոքրամասնության համար գործում են բուհ ընդունվելու հատուկ ծրագրեր: «1+4» ծրագրի համաձայն, ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչները կարող են հայերենով կամ արաբերենով ընդհանուր ուսուցումը և հայերենով կամ արաբերենով ընդունվել բուհի գրո՛վ փոքր լեզվի ուսուցման ուժեղացված կուրս: Մեկամյա ուսումնառությունից հետո, նրանք հանձնում են թեստ եւ, անհրաժեշտ միավորներ ստանալու դեպքում, ընդունվում բակալավրիատ:

Գործող օրենսդրության համաձայն, վերոնշյալ ծրագիրը, պետք է ավարտվեր 2023-2024 ուսումնական տարում: Բայց Վրաստանի կառավարությունը հանդես եկավ նախաձեռնությամբ, ըստ

որի, առաջարկվում է ծրագիրը շարունակել մինչև 2030-2031 ուստարին: Որպես ծրագրի երկարացման հիմնավորում նշված է պետական լեզվի տիրապետման ցածր մակարդակը եւ ներկա փուլում բիլինգվալ կրթության դպրոցական առարկաների երկլեզու մատուցման ծրագրի պակաս ներդրումը:

Օրինականապահման ուժի մեջ կմտնի խորհրդարանում երեք լուսններին հաջորդող ընդունման եւ Վրաստանի նախագահի ստորագրությամբ հաստատումից հետո:

Վրաստանում անցկացված վերջին մարդահամարի տվյալներով, Վրաստանի բնակչության 86,8 տոկոսը ազգությամբ վրացիներ են, 6,3 տոկոսը՝ ադրբեյ-

խուրազիրը պատրաստեց ԿԱՐԻՆԵ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԸ

ԳՐԱՆՑՎԵԼ Է ՌԵԿՈՐԴԱՅԻՆ ԹՎՈՎ ԴԻՄՈՐԴ

Ըստ Վրաստանի Քննությունների եւ գնահատման ազգային կենտրոնի տվյալների, 2023 թվականի միասնական ազգային քննություններին գրանցված դիմորդների թիվը ռեկորդային է. ավելի քան 45 հազար դիմորդ:

Նշենք, որ անցյալ տարի գրանցված դիմորդների թիվը կազմել է 41 հազար: Ուսանողական դրամաշնորհային մրցույթին այս տարի մասնակցելու ցանկություն է հայտնել ավելի քան 3000 ուսանող:

Ընդհանուր մագիստրոսական քննության համար գրանցվել է ավելի քան 10 հազար ուսանող:

Ուսուցչի առարկայական քննության համար գրանցվել է ավելի քան 16 հազար ուսուցիչ կամ ուսուցիչ դառնալու ցանկություն ունեցող անձ: Իսկ հատուկ ուսուցիչների քննության համար գրանցված է շուրջ 2500 ուսուցիչ:

ՎՐԱՍՏԱՆՈՒՄ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ 33,5 ՏՈԿՈՍԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ ԿԱՍԵՑՎԱԾ Է

Ինչպես տեղեկացրեց Վրաստանի կրթության եւ գիտության նախարարությունը, Վրաստանում ուսանողների 33,5 տոկոսի կարգավիճակը կանգնեցված է:

Գերատեսչության տեղեկատվությամբ, երկրի բուհերի բակալավրիատում հաշվառված է 178 405 ուսանող, որից 68 491-ի կարգավիճակը կասեցված է, իսկ 28 599-ը, այսինքն՝ 11,8 տոկոսը, հիմնախնդիրներ ունի ուսումնական վարձի չվճարման պատճառով:

Կրթության եւ գիտության նախարարության պաշտոնական կայքում նշված է, որ ֆինանսական պարտքի պատճառով կարգավիճակը կասեցված ուսանողներից 1064-ը օտարերկրյա քաղաքացիներ են, 851-ն ունի ակտիվ ուսանողի կարգավիճակ բարձրագույն հանրակրթական

գույն հանրակրթական այլ ծրագրերում: 1031 ուսանողի կարգավիճակն արդեն 5 տարուց ավելի է, ինչ կասեցված է: 754 ուսանողի կարգավիճակը կասեցված է երկու կամ ավելի առարկաների ծրագրով: 2702 ուսանողի տրվել է պետական ուսումնական սոցիալական դրամաշնորհ, 1051 ուսանող օգտվում է առաջնահերթային ծրագրային ֆինանսավորումից:

Ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալներով, 2022 թվականի վերջին Վրաստանում գործում էր 94 մասնագիտական ու-

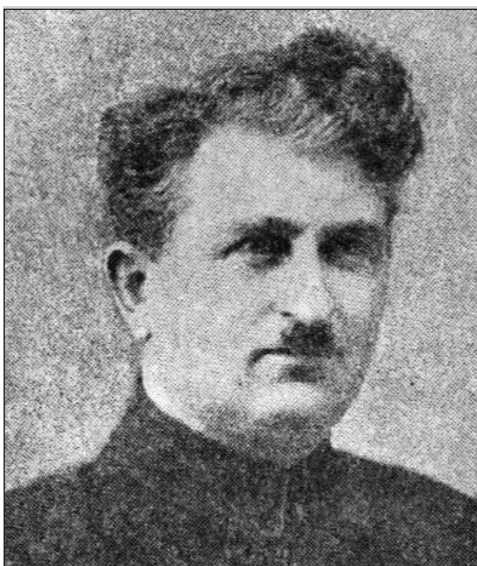

սումնական հաստատություն, այդ թվում՝ 42 պետական եւ 52 մասնավոր: 2022 թվականին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններ է ընդունվել 14 103 ուսանող, որից 46,6 տոկոսը իգական, 53,4 տոկոսը՝ արական սեռի ներկայացուցիչներ են:

2021 թվականի համեմատ, ուսանողների ընդունելության մակարդակն աճել է 25,9 տոկոսով:

ՄՈՒՐԱՅՎԱԾ ԱՆՈՒՆԵՐ

1937-Ի ԶՈՐ ԳԵՎՈՐԳ ՄԵՍՅԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԸ, ԹԱՐԳՄԱՆԻՉԸ...

ԳԵՎՈՐԳ ՄԵՍՅԱՆ: Այս անուն-ազգանունը, ցավոք, ոչինչ չի ասում երիտասարդ ու միջին հասակի մեր ընթերցողին: Լավագույն դեպքում, այն կարող է աղոտ կերպով մնացած լինել անցյալ դարի 30-40-ականների այսօր շատ քիչ մնացած սերնդի հիշողության ծալքերում՝ որպես գրող կամ բանաստեղծ, մանկագիր, թարգմանիչ կամ որպես մանկավարժ, քանի որ Թիֆլիսում վարել է նաեւ երկարատեւ մանկագրությունը, ավա՛ղ, անմեական կյանքը նույնպես ընդհատվեց անսպասելի: Ընդամենը 54 տարեկանում, 1937-ի «Անձի պաշտամունք» ասված մղձավանջում, նա անհիմն դատապարտվեց ու գնդակահարվեց այն իշխանության կողմից, որի հավատարիմ զինակիցն էր գրչով ու կյանքով:

Հիշենք, որ, ըստ պահպանված արխիվների, խորհրդային տարիներին

հետմահու 1963-ին, Երեւանում վերահրատարակվեց ռուսերենից նրա թարգմանած «Շկիդ հանրապետություն» վիպակը: Թարգմանել է նաեւ արեւմտաեվրոպական դասական հեղինակների: 1934թ.-ից Գ.Մեսյանը դարձավ Հայաստանի եւ ԽՍՀՄ գրողների միությունների անդամ:

Գեւորգ Մեսյան գրողին ու քաղաքացուն վիճակված էր ապրել 20-րդ դարասկզբի հեղափոխությունների ու դրանց բերած վերափոխությունների թոհուրթոհով բնորոշվող պատմական հատվածում: Բնականաբար, նրա գրական-հասարակական դեմքը ձեւավորվում է հին ու նոր կյանքի այդ սահմանագծում, ու նա դառնում է նորաստեղծ խորհրդային իրավակարգի առաջին ու ջերմ ողջունողներից մեկը: Ամերեկ հավատամքով իր գործերում ժխտում է չարը եւ գրականություն բերում կյանքի բարի ծգտումներով ուղղորդվող, լավ ապագայի հավատով նոր իրականություն կերտող ժամանակակիցների կերպարներ: Նրա մեկը մյուսին հաջորդող «Դժոխքի ճամփան», «Վասիլ աղան», «Բաղալը», «Խավարի մեջ» ու այլնայլ գործեր ներկայացնում են այդ նոր կյանքի բերած նոր հոգեբանությունը: Իրեն քաջածանոթ գյուղը Մեսյանն այժմ պատկերում է պատմական զարգացման հանգուցային ու վճռական՝ հին կործանման ու նորի կառուցման շրջադարձային փուլում: Եվ դա՛ գյուղին բնորոշ, ճշմարտացի պատկերներով:

Վրաստանի հայ ստեղծագործողների այս հեղինակն իր ասելիքը կարողացել է մատուցել տարբեր ժանրերով, նրան հասել էին գրականության գրեթե բոլոր արտահայտչաձևերին՝ պատմվածք, բանաստեղծություն, պոեմ, ակնարկ, հեքիաթ: Ի դեպ, «Ձարե» վերտառությամբ նրա պոեմը, որը ցավոք չգտնվեց տեղի գրադարաններում, Թիֆլիսում լույս է տեսել առանձին գրքով:

Թե՛ արձակում, թե՛ չափածո գործերում գրողն արժարժուն է իր օրերի խնդիրները, մասնավորապես՝ դպրոցականների առօրյային նվիրված դաստիարակչական թեմաներ: Սակայն, ինչպես մանկագրությանը նվիր-

ված արձակ, նույնպես եւ չափածո երկերում, Մեսյանին ավելի էին հաջողվում նախադարձական հասակի երեխաների կյանքին նվիրված գործերը: Այդ առումով, մանուկ աշխարհը ներկայացնող նրա «Ճիթ-ճիթ», «Մայրը», «Մեր ծիծեռնակները», «Նորահետ», «Գլուխս լվացան», «Մայրիկից վրեժ» երկերը ինքնաբերական են, գրված ժողովրդական պարզ, պատկերավոր լեզվով: Արտահայտիչ, տեսանելի դրվագներն ստեղծում են կենդանի գյուղի բնական ու համոզիչ մթնոլորտը: Մեսյանը դրանցում հաճախ դիմում է մատուցման յուրահատուկ ձեւի՝ հեղինակային մի հնարքի, ուր պատմողները հենց իրենք՝ երեխաներն են:

...Աշխույժ, աչքաբաց, հետաքրքրասեր մանուկը՝ «Ճիթ-ճիթը» գողտրիկ պատմվածքում, հաճախ խախտում է կարգ ու կանոն, խանգարում տնեցիներին, հարեւաններին եւ խստորեն պատժվում նրանցից: «Մի բան չէի կարողանում հասկանալ, պատմում է տուժած երեխան, թե ինչո՞վ էի մեղավոր ես, որ ամեն բան հետաքրքրում էր ինձ»:

Հեղինակն ինքնին անուղղակի կերպով համամիտ է երեխայի հետ: Փոքրիկի «մեղքը» իր առողջ նախադրյալներն են, զգայուն հոգին: Ճտերի ու նրանց մոր կորուստը, որի մեջ ինքն էլ մեղք ուներ, տղային այն խորությամբ է վշտացնում, որ նա հիվանդանում է: Վերապրելով ծանր հոգեկան ճգնաժամ՝ տղան զալիս է հաստատ որոշման՝ այսուհետ ճտերին երբեք տեղահան չանել իրենց բներին:

Մի շատ համով պատմություն է «Գլուխս լվացան» պատմվածքը, ուր երեխան պատմում է այն մասին, թե ինչ ճիգեր է գործ դրել գլուխը լվանալուց խուսափելու համար: Պատմում է մանկական անմիջականությամբ, առանց իհարկե իրեն պախարակելու, առանց ծիծաղի, սակայն մենք բարեսրտորեն ու լիաթոք ծիծաղում ենք:

Այս գործերը, ներառյալ՝ «Մայրը», «Մեր ծիծեռնակները», «Նորահետը», «Մենք էլ ենք կառուցում»... պատմվածքները, գրված են պատկերավոր, համոզիչ գույներով, մանուկների հանդեպ շատ ջերմ սիրով եւ դիտվում են՝ որպես մեր մանկական գրականության լավագույն նմուշներ:

Արձակագիր, բանաստեղծ, թարգմանիչ Գեւորգ Մեսյանը Վրաստանի՝ իր օրերի հայ գրական հարթակի ու մանկավարժության համեստ գործիչներից մեկն է, ով ունի իր փոքր, սակայն արժեքավոր ներդրումն ինչպես մանկական գրականության, այպես էլ՝ հին գյուղն ու նրա պատմական շրջադարձը պատկերող փոքր ժանրի արձակում:

Գրողը արդարացված հետմահու:

ՋՈՒԼԻԵՏԱ ԲԱՂԴՅԱՆ

ՀԱՐՑ - ՊԱՏՃԱՍԽԱՆ ԱՅԼԱԶԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

ԲՆՏԱՆԻՔ

ՀԵՏԱՔՐԵՐԻ Է

ԱՅ, ՔԵՋ ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆ. ՆԵՐՔԻՆ ԱՅՐՄԱՆ ՇԱՐԺԻՉՈՎ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԿԱՐԳԵԼՎԵՆ

Ներկայումս շատ են խոսում էկոլոգիական մաքուր ավտոմեքենաների մասին, նույնիսկ ասում են, որ բենզինով ու դիզելով աշխարհը մեքենաների արտադրումը դադարեցվելու է: Որքանով է սա համապատասխանում իրականությանը:

Վ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ
Ախալքալաքի

Խոսքը շրջակա միջավայրն աղտոտող մեքենաների թողարկման արգելման, դրանց վաճառքի փուլային դադարեցման մասին է: Եվրամիության 27 երկրների կողմից հավանության արժանացած օրենքը մինչև 2035 թվականը կարգելի անօդաչու թռիչք արտադրող վաճառքով աշխատող մեքենաների վաճառքը: Օրենսդրության ընդունումը մի քանի շաբաթով հետաձգվել էր Գերմանիայի կողմից ընթացող արժանապատիվ պատճառով: Մինչև 2035թ. անօդաչու թռիչք արտադրող մեքենաների վաճառքն արգելվելու մասին օրինագծին դեմ էր արտահայտվել նաև Լեհաստանի էներգետիկայի նախարարը, իսկ Ռումինիան, Իտալիան եւ Բուլղարիան ձեռնպահ

էին մնացել: Համաձայնություն, որը թույլ կտա վաճառել ավտոմեքենաներ եւ ֆուրգոններ, որոնք աշխատում են, այսպես կոչված, կլիմայական չեզոք սինթետիկ վառելիքով:

Նախագիծը որոշ դժգոհություններ է առաջացրել նաև ավտոարտադրողների մոտ: Օրինակ, Porsche-ն եւ Ferrari-ն դժգոհել են, որ էլեկտրական մեքենաների համար անհրաժեշտ շարժիչները չափազանց ծանր կլինեն իրենց մեքենաների համար: Այլ ավտոարտադրողներ, օրինակ, Volkswagen-ը, Mercedes-Benz-ը եւ Ford-ը, արդեն «խաղաղույթ են կատարում» էլեկտրական մեքենաների վրա՝ փորձելով լուծումներ գտնել անօդաչու թռիչք արտադրողները նվազեցնելու ուղղությամբ:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

ՕԳՆԵՔ՝ ԻՆՉՊԵՄ ԱԶԱՏՎԵՍ ՈՒՂԻԿՈՒԼԻՏԻՑԻՑ

Արդեն մի քանի տարի է հիվանդ եմ ռադիկուլիտով: Ինչ դեղ ասես փորձել եմ, դիմել եմ նույնիսկ հեքիմներին՝ ոչ մի օգնույթ: Չգիտեմ ռադիկուլիտը բուժո՞ւմ են, թե՞ ոչ: Ցանկալի կլիներ մանրամասն իմանալ այդ հիվանդության մասին:

Լ. ՄԵՍՐՈՊՅԱՆ
Բոլնիսի

Նախ ձեզ հանգստացնենք՝ ռադիկուլիտը բուժվում է: Ընդհանրապես, ռադիկուլիտը ողնուղեղի նյարդաբանությունների բորբոքումն է, որն առաջացնում է նյարդային ցավեր մարմնի տարբեր հատվածներում: Ռադիկուլիտի առաջացման պատճառը օստեոխոնդրոզն է (ողնաշարի հաճախակի հանդիպող հիվանդություն), որի դեպքում միջկողային աճառները կորցնում են առաձգականությունը, ողերի միացման հատվածներում աղեր են կուտակվում:

Ռադիկուլիտը լինում է ուսապարանոցային, կրծքային եւ գոտկասրբոսկրային:

Առավել տարածված է վերջինը, որը կոչվում է նաև իշիաս կամ նստանյարդաբորբ:

Իշիասի դեպքում ցավեր են

առաջանում գոտկատեղի, նստատեղի, սրունքների, ազդրերի, ոտնաթաթերի շրջանում, շարժումներից ցավերն ավելի են սաստկանում:

Ուսապարանոցային ռադիկուլիտի ժամանակ ցավեր են առաջանում ուսի, թիակի, ծոծրակի շրջանում, ցավը սաստկանում է գլուխն ու ձեռքերը շարժելիս, հազալիս ու փռչալիս:

Կրծքային ռադիկուլիտը սկսվում է միջկողային ցավերով, որոնք սաստկանում են շնչելիս ու շարժվելիս:

Ռադիկուլիտը բուժում են բժշկի վերահսկողությամբ՝ վերացնելով առաջացման պատճառները: Ռադիկուլիտի դեմ օգտակար է կանոնավոր մարմնամարզությունը, օրգանիզմի կոփումը, սպորտով զբաղվելը:

ԸՆԹԵՐՅՈՒՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԵՐԲ ԽՉՎՈՒՄ Է ՁԱՅՆԸ

Վերցրեք կես բաժակ տաք կաթ, ավելացրեք մեկ ձվի դեղնուկ, լավ խառնեք:

Ստացված զանգվածի մի մասով ողողեք բերանը, իսկ մյուս մասը խմեք: Դրան հաջորդող մի քանի ժամվա ընթացքում փորձեք չխոսել: Համոզված եղեք՝ ձայն կվերականգնվի:

Վ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

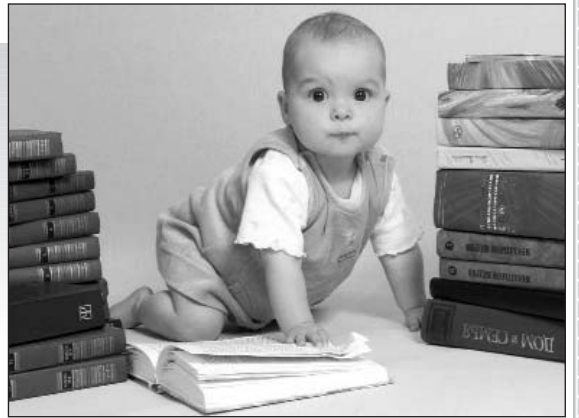
Ախալքալաքի

ԾՆՈՂՆԵՐԻ ՑԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆՆ Է ՍԵՓԱԿԱՆ ԵՐԵՒԱՅԻՆ՝ ՀԱՆՃԱՐ ՄԵԾԱՑՆԵԼ...

ԲԱՅՅ ԿՕԳՆԻՒ, ԱՐԴՅՈՔ, ՊԱ ՆՐԱՆ

Շատ ծնողներ, ձգտելով վաղ տարիքից երեխային բազմակողմանի դաստիարակություն տալ, օգտագործում են տարբեր մեթոդներ, սակայն միշտ չէ, որ նման մոտեցումն իրեն արդարացնում է: Ստորև ներկայացնում ենք խմբագրության փոստով ստացված նամակը, որտեղ ընտանիքի մայրը՝ թեփյուցի Ս.Պ.-ն, մանրամասն պատմում է իր առաջնեկի մեջ «տաղանդներ հայտնաբերելու համար» գործադրած մեթոդներն ու դրանց արդյունքը:

Նախկինում ես չէի հասկանում այն կանանց, ովքեր հպարտանում էին իրենց երեխաների ձեռքբերումներով: Հետո, երբ ինքս մայր դարձա, սեփական փորձից հասկացա, թե ինչպես են երեխաները հաճախ ծնողների համար դառնում սեփական հաջողության չափանիշ: Ծնողներն իրենց ողջ ուշադրությունը կենտրոնացնում են երեխաների վրա, անկախ նրանից՝ երեխան ցանկանո՞ւմ է, թե՞ ոչ:

Այսօր հստակ կարող եմ ասել, որ խղճում եմ իմ առաջնեկին: Երբ նա ծնվեց, միանգամից որոշեցի՝ առաջնեկս դառնալու է ամենախելացին ու ամենալավը: Եվ ջանք չէի խնայում, որպեսզի նա առանձնանա իր տարեկիցներից: Վեց ամսական էր, երբ դադարեցրի կրծքով կերակրելը: Քանի որ գիտական ձեռնարկում կարդացի, որ նման դեպքերում երեխաներն ավելի արագ են մեծանում: Ութ ամսական էր, երբ նրան կանգնեցրի քայլակի մեջ, որ արագ քայլել սովորի, երեխային գրկեցի նաև տակդիրից, թեև նկատվում էր, որ նրա համար դա բավական ծանր էր:

Սակայն, ամենահետաքրքիրն ու ամենահարկուն այսօրվա իմ համոզմամբ այն էր, երբ իմացա, որ գոյություն ունի վաղ զարգացման մեթոդիկա: Այդ մեթոդով երեխան տաղանդավոր է մեծանում: Դրանից հետո, սովորական մանկական խաղալիքների փոխարեն, օգտվելով հատուկ ձեռնարկից, երեխայի հետ ջանադարաբար ուսումնասիրում էինք տառերը, թվերը, փորձում էի նրան սովորեցնել մաթեմատիկական բարդագույն գործողություններ, եւ սա այն ժամանակ, երբ նա ընդամենը երեք տարեկան էր:

Երեխան համառում էր, 15 րոպեից ավելի չէի կարողանում նրա ուշադրությունը բեւեռել պարապմունքների վրա: Գոռում էի նրա վրա, ստիպում: Ամուսինս մեկ անգամ չէ, որ այդ կապակցությամբ դիտողություն էր անում. «Դու համոզվա՞ծ ես, որ

սա անհրաժեշտ է: Իմ կարծիքով, տաղանդավորի փոխարեն, մենք ներվային երեխա ենք մեծացնում»,- հաճախ ասում էր նա: Սակայն ինձ համար առավել նշանակալից էին տառ ու պապի արձագանքը, երբ երեխան նրանց ներկայությամբ բանաստեղծություն էր արտասանում, նրանք չէին կարողանում թաքցնել իրենց հիացումները:

Որոշ ժամանակ անց, այդ պարապմունքներն ինձ անբավարար թվացին, եւ ես ցանկացա երեխային համոզել հատուկ խմբակ: Հիշում եմ, երբ երեխայի հետ եկանք նման ակումբներից մեկը, անչափ զարմացա ուսուցիչը երեխաների հետ ուղղակի խաղում էր, նրանց ինչ-որ կոնկրետ գիտելիքներ փոխանցելու փոխարեն: Երբ դասից հետո դիտողություն արեցի, ուսուցիչն ասաց, որ երեխաները սովորում են խաղերի ընթացքում. - Եվ մի մոռացեք, որ նրանք դեռ փոքր են, լուրջ ծանրաբեռնվածություն նրանց պետք չէ:

Բնականաբար, այդ խմբակից հրաժարվեցի, չնայած նման պատկեր գծագրվեց նաև երկրորդ, երրորդ խմբակում: Ստիպված էի շարունակել ուսուցումը երեխայի հետ: Կազմեցի մանրամասն ժամանակացույց, գրանցեցի կոնկրետ ժամերը, եւ երեխայի հետ զբաղվում էինք նկարչությամբ, մաթեմատիկայով, այբուբենով: Ժամանակն այնքան էլ շատ չէր, քանի որ երեխան հաճախում էր մանկապարտեզ:

Հետո սկսվեց ամենասարսափելին. երեխան չդիմացավ: Հիստերիայի մեջ ընկավ: Ստիպված եղանք դիմել նյարդաբանին: Բժիշկը միջին տարիքի լուրջ մասնագետ էր, ստուգեց երեխային, մանրամասն հարցուփորձ արեց նրա առօրյայի մասին եւ ասաց.

- Համոզաւ թողեք երեխային: Այդ ամենը նա դպրոցում կսովորի, հիմա ձեր մեթոդներով

դուք երեխային հաշմանդամ եք դարձնում:

Նրա պարզաբանմամբ, փորձիկ ուղեղը սահմանափակ է եւ որոշակի տարիքում ուղղված է լինում այս կամ այն նրբության ընկալմանը: Ինչպես պարզվեց, ձգտելով զարգացնել տաղանդավոր երեխայի, ես աչքաթող արեցի այն հանգամանքը, որ 2-3 տարեկան երեխային շատ ավելի անհրաժեշտ է զգայական, անհատական զարգացում: Նա ձգտում էր խաղալիքների, մարդկային ջերմության, իսկ ես նրան պարտադրում էի գրքեր ու թվեր:

Բավական ժամանակ պահանջվեց երեխայի հոգեբանական առողջության վերականգնման համար: Ընկերուհուս փորձված մանկավարժի խորհրդով, երեխային զբաղվածության ժամանակացույցում թողեցինք միայն ստեղծագործական պարապմունքները: Երեխա ընտրեց նկարչությունն ու պարը:

Երեք տարի առաջ ծնվեց երկրորդ երեխա: Նրա դաստիարակման գործընթացում լրիվությամբ հաշվի առա այն սխալները, որոնք թույլ էի տվել առաջնեկիս դաստիարակության ժամանակ: Ոչինչ չէի պարտադրում, չէի ստիպում: Մեկ տարեկան էր, երբ սկսեց քայլել, մեկուկես տարեկանում առաջին խոսքերն ասաց, իսկ լրիվությամբ սկսեց բացատրվել երկու տարեկանում:

Այս ամենն ինձ ստիպեց ավելի լուրջ մոտեցում ցուցաբերել երեխաների դաստիարակության այս կամ այն մեթոդի նկատմամբ: Միաժամանակ, ընկալեցի եւ սկսեցի հարգել ինքն իր մեջ մնալու երեխայի իրավունքը:

Այնպես որ, երիտասարդ եւ ապագա մայրեր, չկրկնեք իմ սխալները եւ չփորձեք երեխային պարտադրել այն, ինչ նրա փոքրիկ օրգանիզմն ի վիճակի չէ ընկալել:

ԹԵՎԱՎՈՐ ՄՏՔԵՐ

Այն ամենը, ինչ դուք կարող եք հստակ պատկերացնել ձեր երեւակայության մեջ, ինչին կարող եք հավատալ ամբողջ հոգով եւ ինչին սկսեք եռանդազին ձգտել, անպայման կհայտնվի ձեր կյանքում:

ՊՈԼ ՄԱՅԵՐ

Երբ դուք փորձելով վերջապես հասնեք «հաջողություն» բառի խորքային իմաստին, կբացահայտեք, որ այդ իմաստն ամփոփված է ընդամենն անշեղորեն առաջ ընթանալու ձգտման մեջ:

Ֆ.ՆԻԿՈԼ

Արեք միայն այն, ինչ ամենից շատ եք սիրում: Դա ձեզ անպայման հաջողություն կբերի:

Ֆ. ՊԱՍՏՈՆԿՍԿԻ

Ամեն առավոտ ես նայում էի ինձ հայելում եւ հարցնում. «Եթե այսօր իմ կյանքի վերջին օրը լիներ, կուզեի՞ զբաղվել նրանով, ինչով այսօր եմ զբաղվում»: Եվ եթե պատասխանը մի քանի օր շարունակ լինում էր՝ «ոչ», ես հասկանում էի, որ պետք է ինչ-որ բան փոխեմ:

ՍԹԻՎ ՋՈՐԱՍ

Մենք հեշտությամբ մոռանում ենք մեր սխալները, երբ նրանք հայտնի են լինում միայն մեզ:

Գ. ՍՈՒՐԱԳՅԱՆ

«Վրաստանի» ընթերցող

Ախալցխե

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. Փաստեր, իրադարձություններ

«ՎՐԱՍՏԱՆԻ», ԱՐՄԵՆՊՐԵՍԻ, ՊԱՆԱՐՄԵՆԻԱՆԻ ՆՅՈՒԹԵՐՈՎ

ՕՐԱԿԱՐԳՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՄԻԶԻ ՀԱՐՈՒՆԱԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԼԱՎԱՍՏ ՀԱՐՅՆ ԵՐ

Ապրիլի 7-ին Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորությամբ տեղի ունեցած խորհրդակցությանը քննարկվել են միջազգային կազմակերպությունների կողմից հրապարակվող զեկույցներում Հայաստանի վերաբերյալ գնահատականներն ու երկրի դիրքի հետագա բարելավմանը վերաբերող հարցեր:

Մասնավորապես, անդրադարձ կատարվեց զեկույցներում հրապարակվող խնդիրներին, կառավարության կողմից տարբեր ոլորտներում, այդ թվում՝ կոռուպցիայի դեմ պայքարի, բիզնես միջավայրի բարելավման, մարդու իրավունքների պաշտպանության, թվայնացման գործընթացի, աղետների կառավարման, կիբեռանվտանգության, գիտության եւ այլ բնագավառներում ընթացիկ բարեփոխումներին ու հետագա

գործողություններին: Նշվեց, որ առկա խնդիրների լուծման նպատակով ձեւավորվելու է շահագրգիռ գերատեսչությունների ներկայացուցիչներից կազմված աշխատանքային խումբ:

Նիկոլ Փաշինյանը կարեւորեց միջազգային կարծիք ձեւավորող զեկույցներում երկրի իմիջի շարունակական բարելավումը, ընդգծեց գերա-

տեսչությունների կողմից համակարգված բովանդակային աշխատանքների իրականացման անհրաժեշտությունը: Կարեւորվեց նաեւ հանրային հաղորդակցության շարունակական բարելավմանը միտված քայլերի իրականացումը:

ԱԼԵՆ ՍԻՄՈՆՅԱՆ. «ՄԵՆԲ ԱՅՍՕՐ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒՄ ԵՆԲ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՈՐՈՇ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՍԱԿԱՅՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՂՄԻՃ ԴՈՒՏԻՆԻՆ ԶԵՐԲԱԿԱԼԵԼՈՒ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ ԱԲՍՈՒՐԴ ԵՆ»

Հայաստանի Ազգային ժողովի նախագահ Ալեն Սիմոնյանը, անդրադառնալով Միջազգային քրեական դատարանի կողմից ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինին ձերբակալելու օրոքը տալու համատեքստում Հայաստանի կողմից Դոնի ստատուտի հնարավոր վավերացման շուրջ քննարկումներին, հայտարարեց, որ Հայաստանը Դոնի ստատուտն արագ վավերացնելու անհրաժեշտություն չունի, եւ որ վավերացնելու հարցի շուրջ քննարկում չեն ունեցել:

Ալեն Սիմոնյանը հիշեցրեց, որ Դոնի ստատուտի՝ Հայաստանի սահմանադրությանը համապատասխանության շուրջ քննարկումը կառավարությունն ունեցել է եւ եզրակացության համար Սահմանադրական դատարան է ուղարկել 2022 թվականի վերջին:

- Հայոց ցեղասպանության, դարաբաղյան պատերազմների ժամանակ մարդկության դեմ արված հանցագործությունների դեպքեր ունենք, եւ Հայաստանի համար դա անհրաժեշտ գործիք է: Բայց մենք միշտ մեզ պահել ենք որպես դաշնակից, եւ Ռուսաստանի դեմ հատուկ որեւէ քայլ չենք արել,- ասաց Ալեն Սիմոնյանը:

Այս համատեքստում նա արսուրդ որակեց Հայաստանի կողմից Վլադիմիր Պուտինին ձերբակալելու քննարկումները:

- Դա արսուրդ է, մենք միշտ մեզ պահել ենք դաշնակցի պես եւ ճիշտ ենք եղել մեր հարաբերություններում, որը մեզ այսօր թույլ է տալիս նաեւ քննադատել Ռուսաստանի որոշ գործողություններ, որոնք առնվազն անհասկանալի են մեզ համար: Մենք մշտապես մեզ որպես ճիշտ դաշնակից ենք պահել եւ ազնիվ ենք պահել բոլոր մեր գործընկերների հետ: Քաղաքական որեւէ ենթատեքստ ման գալ պետք չէ,- ասաց Ալեն Սիմոնյանը:

Նա հավելել է, որ ՌԴ պաշտոնատար անձինք, որոնք հետ ինքը շփումների մեջ է, այդ հարցը չեն էլ բարձրացրել՝ շեշտելով, որ Հայաստանի պարագայում նման հարց բարձրացնելը տեղին չէ, որովհետեւ Հայաստանը մշտապես ՀԱՊԿ-ի եւ մնացած բոլոր միջազգային գործընկերների հետ իրեն պահել է պարկեշտ, ազնիվ եւ դաշնակցային մակարդակում միեւնոյն ժամանակ իր երկրի շահերը չստորադասելով որեւէ այլ շահերի:

ՀՐԱՊԱՐԱԿՎԵԼ ԵՆ «100 ԳԱՂԱՓԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ» ԾՐԱԳՐԻ 5 ԱՆՎԱՆԱԿԱՐԳԵՐԸ

Հայաստանի կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարությունում տեղի է ունեցել «100 գաղափար Հայաստանի համար» նորարարական նախագծերի եւ գիտատեխնիկական մշակումների համահայկական մրցույթի կազմկոմիտեի 2023 թվականի անդրանիկ նիստը:

Օրակարգային հարցերն էին՝ մրցույթի կարգով հաստատված 20 անվանակարգերից ընտրել մրցութային 5 անվանակարգ, ձեւավորել փորձագիտական հանձնաժողով՝ բաղկացած 10 անդամներից, որոնք ընտրվում են կազմկոմիտեի կողմից՝ ըստ անվանակարգերի, եւ սահմանել մրցույթի հայտերի ընդունման ժամկետները:

Քննարկման արդյունքում կազմկոմիտեի անդամները որոշել են 2023 թվականի համար հայտարարվող մրցութա-

յին 5 անվանակարգերը՝ ֆիզիկամաթեմատիկական, գյուղատնտեսական գիտություններ (ներառյալ՝ կենսաբանական գիտություններ), ճարտարապետություն, մանկավարժական գիտություններ, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ (ներառյալ՝ ռազմական գիտություններ):

«100 գաղափար Հայաստանի համար» նորարարական նախագծերի եւ գիտատեխնիկական մշակումների հա-

մահայկական մրցույթն ուղղված է երիտասարդների նորարարական մտածողության զարգացմանը, Հայաստանում սոցիալ-տնտեսական խնդիրների լուծմանը, երիտասարդների ներգրավմանը եւ քաղաքացիական նախաձեռնությունների խթանմանը:

ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊԵՐԸ ՄԵԿ ՔԱՌՈՐԴՈՎ ԱՎԵԼԱՑԵԼ ԵՆ

2022 թվականի ընթացքում Հայաստանում արձանագրվել է հանցագործության 37 հազար 612 դեպք (2021 թվականին՝ 30 հազար 245): Նախորդ տարվա համեմատ, հանցագործության դեպքերն աճել են 7367-ով կամ 24,4 տոկոսով:

«Ըստ Հայաստանի Գլխավոր դատախազության 2022 թվականի գործունեության մասին հաղորդման, 2022 թվականին արձանագրվել է ոչ մեծ ծանրության, միջին ծանրության, ծանր եւ առանձնապես ծանր հանցագործությունների աճ: 2021 թվականի համեմատ, ոչ մեծ ծանրության հանցագործությունների դեպքերն աճել են 2831-ով կամ 19,3 տոկոսով (2021 թվականին՝ 14 629, 2022 թվականին՝ 17 460), միջին ծանրության հանցագործությունների դեպքերը՝ 2383-ով կամ 29,8 (2021 թվականին՝ 7988, 2022 թվականին՝ 10 371), ծանր հանցագործությունների դեպքերը՝ 633-ով կամ 14,2 (2021 թվականին՝ 4447-5080), իսկ առանձնապես ծանր հանցագործությունների դեպքերը՝ 530-ով կամ 151,4 տոկոսով (2021

թվականին՝ 350-880): Առանձնապես ծանր հանցագործությունների դեպքերի 530-ով աճը պայմանավորված է 482 սպանության դեպքերով, որոնցից 484-ը հանկարծամահության դեպքերն են, որոնք նախկինում որպես հանցագործություն չէին հաշվառվում:

Հետեւաբար, 2022 թվականին կատարվել է 396 առանձնապես ծանր հանցագործություն, որը 46-ով կամ 13 տոկոսով ավելի է նախորդ տարվա ցուցանիշից»,- ասված է Գլխավոր դատախազության տարեկան հաղորդման մեջ:

Նշվում է, որ հանցագործության 37 612 դեպքի բացարձակ մեծամասնությունը՝ 84,1 տոկոսը, ոչ մեծ (21 281 դեպք կամ 56,6 տոկոս) միջին ծանրության (10

371 դեպք կամ 27,6 տոկոսը) հանցագործություններն են: Առանձնապես ծանր հանցագործություններն ընդհանուր հանցագործությունների զանգվածում կազմում են 2,3 տոկոս (2021 թվականին՝ 1,2 տոկոս), իսկ ծանր հանցագործությունները՝ 13 595 (2021 թվականին՝ 14,7 տոկոս):

«2012-2022 թվականների հանցավորության կառուցվածքը վկայում է, որ ընդհանուր հանցագործությունների կազմում ծանր եւ առանձնապես ծանր հանցագործությունների տեսակարար կշիռն արտահայտող միջին տարեկան տոկոսային ցուցանիշը կազմել է 17,2 տոկոս: Մինչդեռ, 2022 թվականին ծանր եւ առանձնապես ծանր հանցագործությունները կազմել են ընդհանուր հանցագործությունների 15,8 տոկոսը: 2012-2022 թվականների ընթացքում նշված ցուցանիշից ավելի ցածր ցուցանիշ արձանագրվել է միայն 2017 թվականին՝ 14,3 տոկոս»,- ասված է հաղորդագրության մեջ:

ՔՆՆԱՐԿՎԵԼ ԵՆ ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅԵՐ

Ապրիլի 4-ին Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանն ընդունել է Ռուսաստանի փոխվարչապետ Ալեքսեյ Օվերչուկին: Հանդիպմանը մասնակցել է նաեւ Հայաստանի փոխվարչապետ Սիմոն Գրիգորյանը: Զրույակիցները քննարկել են հայ-ռուսական համագործակցության օրակարգին առնչվող հարցեր: Անդրադարձ է եղել առեւտրադատական կապերին եւ փոխադարձ հեղափոխություն ներկայացնող այլ թեմաների:

ԱՎԵԼԱՑՆՈՒՄ Ե ԵԿՍՍՈՒՏ ՍՏԱՅՈՂ ԱՇԽԱՏԱՏԵԳԵՐԻ ԹԻՎԸ

Հայաստանի Պետական եկամուտների կոմիտեն տեղեկացնում է, որ հարկ վճարողների կողմից 2023 թվականի փետրվար ամսվա ներկայացված եկամտային հարկի եւ սոցիալական վճարի ամսվա տվյալներով, եկամուտ ստացող աշխատատեղերի թիվը կազմել է 692 266, ինչը գերազանցել է նախորդ տարվա նույն ամսվա ցուցանիշը 46 189-ով կամ 7,1 տոկոսով:

Միաժամանակ, Կոմիտեն հայտնում է, որ հարկ վճարողների կողմից դուրս գրված հաշվարկային փաստաթղթերի տվյալներով, 2023 թվականի մարտ ամսվա ընթացքում իրականացվել է 53,7 մլն գործարք՝ 917,6 մլրդ ՀՀ դրամ արժեքով, ինչը գերազանցում է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը քանակային 6,3 մլն գործարքով կամ 13,3 տոկոսով, իսկ արժեքային՝ 216,9 մլրդ ՀՀ դրամով կամ 31,0 տոկոսով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՄ ՄԱՐԴ ԽԱՉԱՏՐՔԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՃՈՒՅԸ

Հունիսի 6-13-ը երեւանում կանցկացվի Արամ Խաչատրյանի անվան 19-րդ միջազգային մրցույթը: Այս տարի Խաչատրյանի անվան միջազգային մրցույթն անցկացվում է «դաշնամուր» մասնագիտացմամբ եւ նպատակ ունի ներկայացնելու եւ աջակցելու երիտասարդ դաշնակահարներին:

Մրցույթին կարող են մասնակցել դաշնակահարներ, որոնք մրցույթի բացման օրը (2023թ. հունիսի 6) կլինեն 16-35 (ներառյալ) տարեկան: Հայտերի ընդունման վերջնաժամկետը 2023 թվականի ապրիլի 30-ն է:

Մասնակցության պայմանների եւ հայտաչելի վերաբերյալ մանրամասն տեղեկությունը հասանելի է մրցույթի պաշտոնական կայքում <https://khachaturian-competition.com/.../contestantsRules>:

